

TA'LIM JARAYONIDA IJODKOR VA NOVATOR O'QITUVCHILARNING O'RNI

Janbayeva Marjan Smatillayevna

Chirchiq davlat pedagogika universiteti Pedagogika fakulteti o'qituvchisi
janbaeva.m@cspi.uz

G'oyibova Ro'zixol Bozar qizi

Chirchiq davlat pedagogika universiteti Pedagogika fakulteti I kurs talabasi

Annotatsiya: *Ushbu maqola ta'limda ijodkorlikning ahamiyati va novator o'qituvchilarning uni ilhomlantirish va tarbiyalash usullarini o'rganadi. Ta'lim jarayonidagi ijodkor va novator o'qituvchilarning kasbiy mahorati, ijodkorligi, pedagogning kasbiy jarayonni samarali tashkil etishga yo'naltirilgan yaratuvchanlik faoliyati hamda pedagogik faoliyatga nisbatan tanqidiy - ijodiy yondoshishi, o'zining ijodkorlik malakalariga ega yangi g'oyalarni ishlab chiqarishga tayyorlikni tavsiflovchi ijodiy qobiliyatlari yoritilgan.*

Kalit so'zlar: *ijodkorlik, innovatsiya, novator, kreativ, tanqidiy fikrlash, model, texnologiya, teskari sinf, san'at integratsiyasi, refleksiya, empatiya.*

Аннотация: *В данной статье рассматриваются профессиональные навыки и творческие способности творчески-новаторских педагогов в образовательном процессе, творческая деятельность педагога, направленная на эффективную организацию профессионального процесса и критически-творческий подход к педагогической деятельности, выработка новых идей с собственными творческими способностями, творческие способности, характеризующие готовность к выпуску.*

Ключевые слова: *творчество, инновация, новатор, креатив, критическое мышление, модель, технология, перевернутый класс, художественная интеграция, рефлексия, эмпатия.*

Abstract: *This article discusses the professional skills and creative abilities of creative and innovative teachers in the educational process, the creative activity of a teacher aimed at the effective organization of the professional process and a critically creative approach to teaching, the development of new ideas with their own creative abilities, the creative abilities that characterize ready for release.*

Key words: *creativity, innovation, innovator, creativity, critical thinking, model, technology, flipped classroom, artistic integration, reflection, empathy.*

Ta'lim - bu dinamik va o'zgaruvchan jarayon bo'lib, uning zamirida ham o'qituvchilar, ham talabalarning ijodiy ruhi yotadi. So'nggi yillarda o'qituvchilarning sinfda ijodkorlikni rivojlantirishda muhim rol o'ynashi tobora ortib bormoqda. Dunyo tez rivojlanar ekan, bizning ta'limga bo'lgan yondashuvlarimiz ham shunday bo'lishi kerak. Pedagogik ijod – pedagogning kasbiy jarayonni samarali tashkil etishga yo'naltirilgan yaratuvchanlik faoliyati. Pedagogik faoliyatga nisbatan tanqidiy va ijodiy

yondoshish, o'zining ijodkorlik malakalariga ega yangi g'oyalarni ishlab chiqarishga tayyorlikni tavsiflovchi ijodiy qobiliyatidir.

Ta'lim jarayonida ijodkorlik qobiliyati va ijodkorlikning kuchi nimalarga bog'liq?

Ijodkorlik - bu inson taraqqiyoti, innovatsiyalar, muammolarni hal qilish va shaxsiy o'sishning manbai. Bu o'quvchilarni chegaradan tashqarida fikrlashga, bilimning aniqlanmagan hududlarini o'rganishga va chuqur qiziqish tuyg'usini rivojlantirishga undaydi. Ta'lim nafaqat ma'lumotni uzatish, balki o'quvchilarda ijod uchqunlarini yoqishdir.

Tanqidiy fikrlashni ilhomlantirish - ijodkor o'qituvchilar o'quvchilarni ma'lumotni tanqidiy ravishda so'rash, tahlil qilish va baholashga undaydi. Ular o'quvchilarga turli nuqtai nazarlarni o'rganish va o'z nuqtai nazarlarini rivojlantirish imkonini beradigan qiziqish uyg'otadigan muhit yaratadi.

Innovatsiyalarni rag'batlantirish - novator o'qituvchilar o'quvchilarga haqiqiy dunyo muammolariga yangi yechimlarni topishga imkon beradi. Ular ijodkorlik innovatsiyalarning tamal toshi va murakkab global muammolarni hal qilishning kaliti ekanligini tushunishadi.

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim - har bir talabani o'ziga xosligini tan olgan ijodkor o'qituvchilar o'z darslarini individual ta'lim uslublari va talabalarning qiziqishlariga moslashtiradilar. Ular o'quvchi - talabalarni o'z ehtiroslarini davom ettirishga va kuchli tomonlarini ishga solishga undaydi.

Pedagog olim Komil Zaripov o'qituvchining kasbiy mahorati mazmun va mohiyatini "Ilg'or o'qituvchi", "Ijodkor o'qituvchi", "Novator o'qituvchi" timsolida asoslaydi.

"Ilg'or o'qituvchi" -avvalo boshqa o'qituvchilarga qaraganda o'z ishiga mas'uliyat bilan qaraydi. Shu sohadagi ijobiy tajribalarni o'rganib, o'z darslarida, ta'lim muassasasidan va guruhdan tashqari tarbiyaviy tadbirlarda qo'llaydi;

"Ijodkor o'qituvchi" - bor manbalarga tanqidiy ko'z bilan qaraydi. Ko'p hollarda mavjud metodik yo'l - yo'riqlarga o'z munosabatini bildirib, sharoit va vaziyat taqozosiga, o'zining imkoniyatlariga qarab mavjud tartiblardan farqli zamonaviy metodik usullardan foydalanadi;

"Novator o'qituvchi" - o'zining yaxlit pedagogik vosita va usullari mavjudligi bilan farqlanib turadi. Novator o'qituvchilar ilmiy tahlil, o'ziga tanqidiy ko'z bilan qaray bilish xususiyatlari ham ega bo'ladi. Ularning ko'pchiligida g'oyat murakkab, boshqalar o'ziga ishonmaydigan sharoitlarda ham o'z ishlarining to'g'ri ekanligiga ishonch bo'ladi.

Ijodkor va novator o'qituvchilarning innovatsion o'qitish usullari:

Loyihaga asoslangan ta'lim: Ijodkor o'qituvchilar ko'pincha loyihaga asoslangan ta'limdan foydalanadilar, bu yerda talabalar tadqiqot, hamkorlik va o'z natijalarini taqdim etishni talab qiladigan loyihalar ustida ishlaydi. Ushbu amaliy yondashuv ijodkorlik va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Teskari sinf modeli: bu model an'anaviy o'qitish usullarini o'zgartiradi. Talabalar uyda materiallarni ko'rib chiqadilar va dars davomida interaktiv, ijodiy faoliyat bilan shug'ullanadilar, masalan, muhokamalar va tajribalar.

Texnologiyadan foydalanish: novator o'qituvchilar innovatsion texnologiyalardan ijodkorlik vositasi sifatida foydalanadilar. Ular o'quvchilarni interaktiv va multimediyaga boy ta'lim tajribasiga jalb qilish uchun ta'lim dasturlari, multimedia va onlayn resurslarni birlashtiradi.

San'at integratsiyasi: San'atni turli mavzularga bog'lash ijodiy ifodani rag'batlantiradi. O'qituvchilar o'rganishni kuchaytirish va tasavvurni rag'batlantirish uchun musiqa, drama, tasviriy san'at va adabiyotdan foydalanadilar.

O'qituvchi ijodiyotining roli uning mahoratiga bog'liq. O'qituvchilar ijodkorlikni o'z o'quvchilarida quyidagicha ilhomlantirishi kerak:

Uzluksiz ta'lim: Ijodkor o'qituvchilar butun umr davomida o'rganuvchilardir. Ular eng so'nggi ta'lim yo'nalishlari, o'qitish usullari va texnologiyalaridan xabardor bo'lib, bu bilimlarni o'z sinflarida qo'llaydilar.

Tajriba: Ular yangi o'qitish strategiyalarini sinab ko'rishdan va turli yondashuvlar bilan tajriba o'tkazishdan qo'rqmaydilar, hatto bu ularning qulaylik zonasidan tashqariga chiqishni anglatrsa ham.

Hamkorlik: Ijodkor o'qituvchilar hamkasblari bilan hamkorlik qiladilar, munozaralarda qatnashadilar va fikr almashadilar.

Reflektiv amaliyot: Ular muntazam ravishda o'z ta'lim amaliyotlari haqida fikr yuritadilar, sinfda o'zlarining ijodiy qobiliyatlarini yaxshilash va oshirish yo'llarini izlaydilar.

Empatiya: o'z o'quvchilarining o'ziga xos ehtiyojlari va muammolarini tushungan holda, ijodiy ta'lim usullarini qo'llab-quvvatlovchi va inklyuziv ta'lim muhitini ta'minlash uchun moslashtiradilar.

Xulosa qiladigan bo'sak, doimiy rivojlanib borayotgan ta'lim manzarasida ijodkorlik variant emas, balki zaruratdir. Novator o'qituvchilar ijodkorlikni tarbiyalashda, o'quvchilarni tanqidiy fikrlashga, muammolarni hal qilishga va yangilik yaratishga ilhomlantirishda muhim rol o'ynaydi. Biz bugungi sinflarda ijodkorlikni rivojlantirish orqali kelajakni shakllantirayotgan ijodkor o'qituvchilarni qo'llab-quvvatlasak, kelajak avlodga hayotimizga kerak bo'lgan ijodiy muammolarni hal qiluvchi va etakchi bo'lish imkoniyatini beramiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

- 1.Xoliqov A.A.Pedagogik mahorat. –T.:Iqtisod-moliya”, 2011 yil.
- 2.Smatillayevna, J. M. (2021). Improving the reading skills of younger students in ex tracurricular activities. *Academicia: an international multidisciplinary research journal*, 11(11), 742-749.

3. Janbayeva, M. S., & Qorayev, S. B. (2021). Boshlangich sinflarda sinfdan tashqari ishlarni tashkil etishning zamonaviy tamoyillari. *Экономика и социум*, (5-2 (84)), 837-843.

4. Janbayeva M.S “Innovatsion jamiyat sharoitida zamonaviy o’qituvchilarga bo’lgan ehtiyojlar” 2023 – yil <https://lib.cspi.uz/index.php?newsid=8093>

5. Abdusalilova Sh.A., Janbayeva M.S. “Innovatsion jamiyat sharoitida bo’lajak o’qituvchilarning milliy odob madaniyatini rivojlantirish 2022-yil <https://lib.cspi.uz/index.php?newsid=8234>